

מתיקא כדובשא

מעדני דבש

ע"י המגיד מו"ה ר' ישראל אהרן קלעצקין שליט"א

1. מצוות הסיבה: סמך למצוות הסיבה בליל הסדר, דרשו במדרש מהפסוק 'ויסב אלקים את העם דרך ים סוף'. ואפשר לדרוש מזה, ענין של ישועות לישראל, דהיינו: ויסב, כאשר מקיימים מצוות הסיבה. אלקים גם אם נגזרה גזירה של מידת הדין. את העם שחטאו חלילה (אין העם אלא רשעים, ספרי). דרך המדבר יזכה לתורה כדרשת חז"ל 'וממדבר מתנה'. ים סוף, יבקע לנו את הים בניסים, ויתן לנו פרנסה וזיווגים שהם קשים כקריעת ים סוף.

2. מצוות הסיבה אפילו לעני שבִּישראל: אמרו חז"ל 'אין עני אלא מדעת', וזה הענין, שגם העני שאין לו כלום, אך ישיכל כי הוא מסב על שולחנו של מלך, הרי שכבר קיבל דעת וממילא השתחרר מעניותו.

3. יחץ: כל פעולה בליל הסדר יש לה רמזים נפלאים וכבר נאמרו טעמים רבים שכנגדם מניחים ג' מצות, כדלהלן: - כהן לוי ישראל - אברהם יצחק יעקב - היה הוה יהיה - תורה עבודה גמילות חסדים - כנגד שלש אשמורות של הלילה (ברכות ג). ונבאר בס"ד מה שייך ענין שבירת האמצעי בכל אחד מהטעמים המוזכרים לעיל. 'לוי' - שבט לוי הוא השבט היחיד שמחולק לשני קבוצות, כהנים ולויים. 'יצחק' - לעתיד לבוא יאמר הקב"ה אל האבות 'בניך חטאו', אברהם ויעקב יאמרו לו 'ימחו על כבוד שמך' ורק יצחק יצילם ע"י שיאמר לו 'פלגא עלי ופלגא עלי'. 'הוה' - הלא העבר אין והעתיד עדיין, הרי שעיקר העבודה היא על ההוה, לשבר הדאגות ולבטוח רק בהש"ת, וממילא דאגה מנין. 'עבודה' - היינו תפילה, כאמרם ז"ל 'איזוהי עבודה שבלב זו תפילה', ותפילה אמיתית שהיא מתוך שברון לב בוקעת רקיעים, ככתוב 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוז'. ובדרך צחות: תפילה עושה - מחצה, דהיינו, מתי תפילה מועילה, כאשר היא מתוך לב שבור ונמחץ. 'אשמורה אמצעית' - בגמ' ברכות ג. אמרו סימן לאשמורה האמצעית 'כלבים צועקים', שזה

המשך בעמוד ב'

פרפראות מדובשים

ליקוטי גידולי אברהם - מו"ה ר' גדלי' האפמאן שליט"א

לענין אביו הרה"ח ר' אברהם ברה"ח ר' משה צבי ז"ל

קדש ורחץ - כשאדם בא לקדש עצמו ולטהר ולרחץ מעוונותיו, כרפס - ראשי תיבות 'כלל ראשון פה סתום' שישמור פיו ולשונו מדבורי איסור, 'יחץ מגיד' - גם מה שמדבר ומגיד בהיתר יחצה וימעט. (רבי דוד מטאלנא)

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות: פעם שאלו את הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע, למה שואלים מה נשתנה דווקא בפסח, ולא בסוכות שבו עושים מעשה שינוי רב ויוצאים מדירת קבע לסוכה ארעית? ענה ואמר: בפסח כאשר יהודי דווי וגרף מסב לפתע דרך חירות ושולחנו ערוך בכלים נאים מעשה שררה, תמהים ושואלים "מה נשתנה", אבל בסוכות, שהוא יוצא מביתו לסוכה רעועה, הרי זה מעשה של שגרה בגלות המרה, ואין כל מקום לתמיהה.

בנגד ארבעה בנים דיברה תורה: עלינו לדעת, אמר הגאון רבי אלחנן וואסערמאן ז"ל - כי לא כל הבנים ולא כל בני האדם שווים בדעותיהם ובהבנתם ולכן לכל אחד ואחד יש לדבר בשפה המובנת לו ובהסבר הראוי לו, שאם לא כן... משל למה הדבר דומה? לכפרי שפתח בכפרו חנות בגדים ובתמימותו הרבה הביא לשם בגדים מסוגים שונים אולם במידה אחת... לא גדולים וקטנים, צרים ועבים, אלא מידה אחת!... ומה אתם חושבים - אמר רבי אלחנן בבת צחוק - איך נראו בני אותו

המשך בעמוד ג'

מתיקות העבודה

להמחיש את יציאת מצרים לדורות הבאים - מו"ה ר' ישעי' וויין שליט"א

הסדר, על מנת לעורר בהם סקרנות לשאול לפשר הלילה המיוחד הזה, ובכך גם מעודדים אותם להישאר ערניים בכל מהלך הסדר. (על פי שולחן ערוך, אורח חיים, סימן שע"ב, סעיף ט"ז).

במהלך השנים שחלפו, מיציאת מצרים ועד ימינו אנו, לאורך כל ההיסטוריה של עם ישראל בכל מקומות

המשך בעמוד ב'

המסורת בדבר סיפור יציאת מצרים לדורות הבאים, ומשך ישנה חשיבות מיוחדת שכל הילדים יישארו ערניים במהלך הסדר. לכן אף נהוג להזדרז ולהתחיל את עריכת הסדר סמוך לצאת הכוכבים ככל האפשר, דואגים לכך שהשולחן יהיה ערוך ומוכן לסדר מיד בתום תפילת ערבית. בהלכה אף מובא לחלק לילדים הקטנים אגוזים וקליות לפני ובמהלך

בין שלל המצוות והחייבים החלים עלינו בחג הפסח, מתאפיין החג במצווה הייחודית של "והגדת לבנך". מצווה זו הינה כה יסודית וחיונית עד כדי כך שהצטוונו לעשות פעולות שונות ומשונות שיגרמו לילדים להתעורר. לשאול ולהקשות, לרצות לשמוע ולהבין עוד ועוד ממצוות התורה. עיקרו של ליל הסדר הוא העברת

מתיקת העבודה המשך מעמוד א'

מושבתי במזרח ובמערב, נכתבו ונאמרו הררי מילים שעסקו כולם בצורה ובאופן שייטיבו עם ההורים והמחנכים להעביר את המסרים והציוויים של עשר המכות, קריעת ים סוף ויציאת מצרים לדורות הבאים. רבים וטובים מתחבטים בשאלה הרת הגורל כיצד מצליחים להעביר את המסרים החשובים והעיקריים הללו באופן שיתיישבו על ליבם של בני הנוער. אולם נראה כי התשובה הנכונה והבהירה טמונה במילה אחת של תרגום אונקלוס, מילה שיש בה כדי ללמדנו את הדרך הקלה והנכונה ביותר לעשות זאת. על הפסוק "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" (שמות יג, ח) מתרגם התרגום אונקלוס "ותחוי לבנך, ביומא ההוא למימר בדיל דין, עבד ה' לי במפקי ממצרים". כלומר, ההגדה לבן צריכה להיות באופן מוחשי.

לא די בכך שהאב יספר לבנו את סיפור יציאת מצרים כסיפור בעלמא, משהו שהיה בעבר הרחוק, אלא עליו כמו להראות לו בידו - להמחיש לו את מה שאירע, להביאו לידי כך שהוא יראה וירגיש את מה שאביו מספר לו. עלינו לעשות הכל על מנת שהבן יחוש זאת בעצמו, שהוא ירגיש את יציאת מצרים כמשהו שהוא רואה בעיניו וחווה על בשרו, כך יינסו הדברים לליבו והוא עצמו, כאשר יגדל, ימשיך להעביר זאת לבניו הבאים אחריו.

וכך אומרים אנו בהגדה של פסח, "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. יכול מראש חודש, תלמוד לומר ביום ההוא. אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה... לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך" - כאשר המצה והמרור מונחים לפנינו, כאשר הם נראים ממש בעין, הדבר מוחשי וברור יותר. הילדים חיים את הסיפור ומבינים אותו טוב יותר, ולא זו בלבד אלא שיכולים אף להבין את

הדברים העמוקים והסבוכים ביותר. וכדי לחדד את הדברים נתבונן נא במעשה שלפנינו (כפי שמובא בספר עובדות והנהגות לבית בריסק ח"ג): סח הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, כאשר הגיע הגאון רבי מאיר הלוי סאלאוויצקי זצ"ל בנו של מרן הגרי"ז זצ"ל לגיל מצוות נשא דרשה עמוקה על דברי הרמב"ם בהלכות קידוש החודש. שאלו מקורבי אביו הרב מבריסק זצ"ל כיצד יתכן שנער בן שלוש עשרה שנים בלבד יישא דרשה כה עמוקה על עניינים כל כך סבוכים? השיבם הרב מבריסק זצ"ל, דעו לכם שילד קטן יכול להבין הכל, ממש כמו אדם מבוגר, אלא שצריך לדעת כיצד להסביר לו את הדבר, אבל מבחינת 'המקבל' יכול הוא להבין ולקלוט הכל.

זיכנו השי"ת לקיים בשלמות את מצוות החג בכלל, ואת מצוות 'והגדת לבנך' בפרט. לראות בנינו ובני בנינו צועדים בדרך התורה והיראה, עושים נחת ליצרם עד עולם, אכי"ר.

מעדני דבש המשך מעמוד ב'

בחצות הלילה, שזה באמצע האשמורה האמצעית. וזה הדגיש הקב"ה באמרו שבעת מכת בכורות 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונך' דהיינו: למרות שכל לילה בחצות הכלבים צועקים, הלילה הם ישתקו. וכל זאת מרומז בשבירת המצה האמצעית דוקא.

4. אחד חכם ואחד רשע: שמעתי מהמשפיע הגה"ח ר' אלימלך בידרמן שליט"א 'אחד חכם', החכם, מאמין ויודע כי יש רק אחד בעולם ואין עוד מלבדו, אבל 'ואחד רשע' מי שיש לו ו' המוסיף, שמאמין שיש עוד משהו בעולם, הריהו 'רשע'. הוספתי לדבריו, כי 'אחד' גימ' י"ג שזה מספר שמבטא את השי"ת ומצוותיו, י"ג מידות ובר מצוה, לעומת 'ואחד' שזה גימ' 19 כמנין גוי'.

5. ארבעה בנים כנגד ארבעה דורות: 'חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול', יתכן כי מרומז כאן תהליך של ארבעה דורות. הדור הראשון הוא ה'חכם' שלמד תורה וקיבל מסורת מאבותיו, והולך בדרכי התורה ועושה רצונו יתברך. הדור השני הוא ה'רשע', הבן שפרק מעליו עול תורה ומצוות ל"ע, ושאלתו היא 'מה העבודה הזאת

לכם?' די עם העול הכבד הזה. הדור השלישי הוא 'תם', מטופש ומבולבל לגמרי, מצד אחד הוא רואה את סבו הזקן ה'חכם' מכלכל את שיבתו בהוד והדר, ומאידך רואה את אביו ה'רשע' השופך אש וגופרית על דרך ישראל סבא, ולכן הוא שואל 'מה זאת?'. הדור הרביעי ה'שאינו יודע לשאול' כבר אינו מכיר את ה'חכם', רק את סבו ה'רשע' ואת אביו ה'תם' המטופש, ולכן הוא 'אינו יודע לשאול' כי מעולם לא ראה את הדרך הטובה, ועליו נאמר 'את פתח לו', ועל זה נאמר 'ודור רביעי ישובו הנה', כי הדור הרביעי הזה יש סיכוי שישבו בתשובה, כי הוא בא ללא דעות קדומות ומוכן לפתוח את לבו ולשמוע את דבר ה'.

6. וירעו אותנו המצרים כמה שנאמר: בעל ההגדה מביא פסוק בפרשת כי תבא, 'וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה', ואז, מפצל את הפסוק ומביא ראיה על כל קטע מפרשת שמות. הקשה החידושי הרי"ם זי"ע, הרי הפסוק 'וירעו אותנו המצרים' הוא פסוק מפורש בתורה, ולמה צריך פסוק אחת לתמכו ולסעדו? ועיין מה שתיירץ. ונסביר ע"פ דרכנו, כי בפרשת שמות מתוארת הצרה שאירעה, ובפרשת כי תבוא, כאשר מביאים ביכורים,

מבואר מצוות ההודאה על מה שעברנו במצרים והניסים שאירעו לנו. ובעל ההגדה בא לעוררנו, כי כאשר מודים, אין די במילים גרידא, אלא חובה להיכנס לאוירה ולמצב, ויש לראות את עצמו כאילו הוא נשתעבד במצרים ולהשתדל לחוש את מה שעברו אבותינו במצרים בסבלם ולא רק את הניסים. הוכחה לזה שהחייב לראות עצמו הוא לא רק על היציאה, אלא גם על הסבל שעברו, שהרי הקטע שאומרים את 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים' אומרים יחד עם הקטע 'מרור זה שאנו אוכלים'.

7. זכר למקדש כהלל: הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע (זקני) היה עורך גלות כידוע, ורבים השיב מעוון. פעם אחת נזדמן לעיירה בערב שבת, ובליל שבת האריך בתפילתו בהתלהבות כדרכו, והשמש המתין לו עד שסיים תפילתו כדי לנעול אחריו. שאלוהו השמש היכן יאכל? ענה לו שמפאת שסיים מאוחר לא נשאר מי שיזמין לו לסעודה. השמש ידע כי ראש הקהל ר' יוסף אוהב להכניס אורחים ת"ח, הבין כי וודאי ישמח לארחו לסעודה, כי ראה את עוצם ואריכות תפילתו.

המשך בעמוד ד'

פרפראות מדובשים

המשך פעמוד א'

כפר מכאן ואילך?... מי שהיה גבה קומה הגיעו השרוולים למרפקו והמכנסים אל ברכיו... ומי שהיה נמוך נשרך סרח העודף אחריו על הארץ והעלה ענן אבק בהליכתו... מי שהיה רחב מתניים ובעל בשר לא הצליח לרכוס את כפתוריו ומי שהיה רזה יכל להקיף את עצמו פעמיים!... ממש כך - סיים רבי אלחנן - צריכה להיות הנהגותינו עם הבנים איש ואיש כהבנתו, איש ואיש כרום ערכו!

אחד חכם, ואחד רשע: יש להבין שלכאורה חכם ורשע אינו דבר והיפוכו, והיה לו לומר חכם וטיפש, או צדיק ורשע? אלא תירץ הרה"ק בעל הבית ישראל מגור זצ"ל מכיוון שאין אדם חומא אלא אם כן נכנס בו רוח שמות, נמצא שהרשע הוא היפך החכם...

מה העבודה הזאת לכם - הקה את שיניו: הרשע שואל "מה העבודה הזאת לכם?" כלומר, מה אתם מורחים כל כך בניקיון, הגעלה בישולים וכו'? אנו משיבים לו, כשלא היה לך שיניים והיית תינוק, ואמך האכילה אותך, רחצה וניקתה אותך, הלבישה אותך וכו', בשבילה זה לא היה 'עבודה' כי כשאוהבים, אין כל טרח, יש רק שמחה, כך זה גם כשאוהבים. אצל הקדוש ברוך הוא, אין כל טורח, יש רק שמחה....

ידוע תדע כי גר יהי' זרעך: דרשו חז"ל (ב"ר פמ"ד ס"ח), 'ידוע' שאני מפורן, 'תדע' שאני מכנסן. 'ידוע' שאני ממשכנן, 'תדע' שאני פורקן. 'ידוע' שאני משעבדן, 'תדע' שאני גואלן. ונראה כי מדברי המדרש רואים שהבטחת הגאולה באה ביחד עם הבטחת הגלות, כי השעבוד והגאולה קשורים זה בזה,

ואם כן "דברים אלו המה רפאות תעלה והתחזקות הדעת בימי הגלות, שהאדם יאמין שכל הרפתקאות והצרות העוברים הכל היא לתכלית הגאולה והישועה, ואי אפשר להיות הגאולה בלא ייסורים, והכל היא לטובתנו". (תפארת שמואל)

מנין שכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצרים: התנאים רבי יוסי הגלילי, רבי אליעזר ורבי עקיבא מורחים להגדיל את מספר מכותיהם של המצרים - זה אומר חמישים מכות, וזה אומר מאתיים מכות ואילו השלישי מגדיל את המספר למאתיים וחמישים. מה, בעצם, הנפקא מינה בזה? אמר על כך הגאון מווילנא ז"ל: לפי שביקשו להגדיל ככל היותר את מספר החוליים והמדווים הרעים, אשר לא תהיה להם שליטה על ישראל, כפי שמבטיח כאן הכתוב: "כל מדוי מצרים הרעים לא ישימם כך" - הרי ממילא ככל שיגדל מספר מכותיהם של המצרים, כך יגדל מספר המכות והייסורים שלא יושמו על ישראל... (מענינה של תורה)

אילו קרע לנו את הים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו: לכאורה, אם לא היה מעבירנו בו בחרבה, איזה טעם היה בקריעת ים סוף? התשובה היא, ש"בחרבה" הכוונה לייבש את קרקעית הים. יכול היה הקדוש ברוך הוא להעבירנו בים בלי לייבש את הקרקעית, ואז היינו נאלצים לבוסס בבוץ. זה אמנם לא כל כך נעים, אבל סוף כל סוף היינו ניצולים מידי רודפינו המצרים. אבל הקדוש ברוך הוא כרום רחמיו עשה עבורנו גם את הנס הזה, שההליכה בחוף הים תהיה בצורה נוחה ונעימה. (לאור הנר)

ברוך אתה ה' אשר גאלנו וכו' בן ה' אלוקינו וכו': יש לפרש נוסח הברכה שרצונו לומר כשם שאנחנו מודים ומשבחים להקב"ה

'אשר גאלנו', 'בן ה' אלוקינו' משבח את ישראל בזה השבח, כי מעת יציאת מצרים כבר עברו כמה אלפי שנים בגזירות ושעבוד ומרירות הגלויות, ואחר כל אלה הגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור וכו', שמקיימים אנחנו את חג הפסח ככל משפטו וחוקתו, אשר גם בעיני השי"ת יפלא זאת. (דברי ישראל)

אמרי גידולי יעקב שלמה

מ"ה ר' גדלי' האפמאן שליט"א
לע"נ חמיו, הרה"ח ר' יעקב שלמה
בהרה"ח ר' שמחה בונם ז"ל צין

קמחא דפסחא: ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שייב ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין (פסחים צט ע"ב) כמה ימים קודם חג הפסח עצרה מכונית ליד ישיבתו של גאב"ד ירושלים הגאון רבי יוסף-צבי דושינסקי זצ"ל, בשעה שזה עמד ומסר שיעור לתלמידיו. בפתח נראתה דמותו של 'הרב מטפליק', רבי שמשון-אחרון פולונסקי. בלי אומר ודברים ניגש אל ראש הישיבה וקרא: "רבי! יש אביונים שאין להם מאומה בעבור צורכי הפסח - לא מצה ולא ארבע כוסות. מכונית מחכה לנו בחוץ. ניסע יחדיו אל כמה גבירים ונאסוף כסף בעבור העניים". "הלא אני עומד באמצע השיעור!", תמה הרב דושינסקי. "בטוח אני שאתם תמסרו עוד שיעורים רבים, אבל אותם יהודים, מה יאכלו בחגו", השיב הרב מטפליק. למשמע הדברים ירד הרב דושינסקי מהדוכן ויצא עם הרב מטפליק. (שיחת השבוע)

הכנה לליל הסדר: פעם שאל האמרי אמת לאדם "מה חדש?" ענה הנ"ל: "ליל הסדר מתקרב" אמר לו הרבי: "זה שהסדר מתקרב אנחנו יודעים, השאלה היא האם אתה מתקרב לסדר..."

ליל הסדר: האמרי חיים אמר כי מוצא חן בעיניו שבארץ ישראל משתמשים רבות

פרפראות מדובשים

המשך מעמוד ג'

בביטוי "הכל בסדר!" כלומר הכל תלוי בסדר הקדוש...

השתא הכא... לשנה הבאה... מעשה אצל ה'בית ישראל ז"ע, שבשנה אחת טרם פשט את ה'קיטל' פנה אל המסובים ואמר 'היום לובשים את ה'קיטל' ואחר הסדר פושטים אותו, אך דעו נא - יבוא יום שמלבישים בגדי לבן ולא יפשטוהו עוד...' (באר הפרשה)

השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין: מסופר על אחד מבני ירושלים של מעלה מדורות הוד הקדומים שלא זכה לזרע של קיימא, ואף הרבנית לא הייתה בקו הבריאות הנפשית. באחד מלילות הסדר חזר היהודי מביהמ"ד בלוויית בחורים שהזמינם להיות סמוכים על שולחנו בלילה קדוש זה. ויהי כהכנסם הביתה נחרדו הבחורים לראות כי 'בעלת הבית' לא די שלא ערכה 'שולחן סדר' כראוי, אלא אף הפכה את השולחן - ראשו על הקרקע ורגליו זקופים ועומדים מלמטה למעלה, המצות והיין מושלכים על הארץ וכו'... 'בעל הבית' נשאר בשלוות נפשו, ונענה אל אורחיו הנדהמים, כאן תראו 'חג חרותנו' באמת, וכי 'חרותנו' הכוונה דווקא כשמגיע מביהמ"ד ומוצא שולחן ערוך בכל מטעמים, מפה פרושה עליה וכלי כסף וזהב לרוב, בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנו, הרי באופן זה אינו 'חירות' אלא הוא 'משועבד' למצב זה - שרק במצב כזה שמח הוא בה' אלקיו. אך כאן בבית הזה שהכל להיפך ממש, זוהי 'חירות' באמת, חירות מכל

שעבוד לענייני עוה"ז וכל שמחתנו רק בה' הוא האלוקים. (באר הפרשה)

מה נשתנה הלילה הזה: מסופר על רבי יששכר דב מבעלזא ז"ע, שעשה בליל הסדר פעולות רבות של שינויים, כדי שבנו הקטן יניק וחכים רבי אהרן ז"ע ישאלוהו על כך. אבל הילד אינו שואל ולא מגיב כלום. התפלל אביו ושאל את בנו: "האם מעשי אינם תמוהים בעיניך?" ענה הבן בפשטות ובתמימות: "כשאבא עושה דבר מה, אין לי עליו כל שאלה".

ושאינו יודע לשאול את פתח לו: נכנס סוחר אחד אל התפארת שלמה וספר לו על הקשיים שהתגלעו לאחרונה בעסקיו, וזקוק הוא לסכום גדול של כסף כדי להצליח לשוב ולעמוד על רגליו. "מדוע אינך מחפש הלוואה גדולה?" שאל הרבי. השיב הסוחר בבושת פנים: "מי ילווה לי כסף? הרי חייב אני כספים רבים לכל הסוחרים וכלם יודעים שמצבי דחוק". אמר לו הרבי: "הגעת אפוא למצב של 'ושאינו יודע לשאול', שאין לך ממי לשאול וללוות, אם כך מברך אני אותך שיתקיים בך 'את פתח לו', שיפתחו לך שערי שמים ולא תצטרך לבריות". התקיימה באיש ברכתו של הרבי ועד מהרה התהפך מזלו לטוב.

ונתן לנו את התורה: גביר גדול הגיע להתייעץ עם רבו בכל ענייני מסחרו וראה הצלחה גדולה. באחת הפעמים, לאחר סדרת שאלות ארוכה מצידו, ביקש הרב לשאול שאלה אחת: "למה אתה אף פעם לא שואל שאלות בלימוד, רק במסחר?" הגביר השיב שאין לו פנאי ללמוד והצטדק בכך שהוא תומך

תורה בהיקפים גדולים. *שאל אותו הרב: "האם אתה אוכל ממתקים?" הגביר השיב בחיוב. "ומדוע לא תשלם לאברכים עמלי תורה שיאכלו ממתקים עבורך?" שאל הרב. "איני אוכל ממתקים כדי לצאת ידי חובה", הייתה תשובת הגביר. "אני אוכל ממתקים כדי ליהנות". "זה בדיוק מה שאני שואל", נענה הרב לעומתו. "מדוע אינך לומד תורה עבור ההנאה?! אתה משלם לאחרים כדי לצאת ידי חובת לימוד, אך מה עם הנאת התורה?..." (במחשבה תחילה)

אחד אלקינו בשמים ובארץ: סיפר המגיד רבי יענקעלע גאלינסקי ז"ל, שבשנים קדמוניות בעת ישיבת רבים מאחיו בני ישראל בארצות אירופה, נכנס יהודי אל הרה"ק מטשורטקוב זצ"ל לקבל ברכת פרידה, כי בדעתו לעקור דירתו לארה"ב מרוב מחסור הפרנסה, א"ל הטשורטקובער אברך בברכת הדרך, אבל שליחות אחת אבקש לשלוח על ידך, שתמסור 'פריסת שלום' אל האלוקים של ארה"ב. נחרד האיש ושאל את הרבי וכי יש ח"ו שתי רשויות... והרי הקב"ה יחיד הוא בעולמו, ואותו קוב"ה שברא ונמצא בארה"ב, אף הוא נמצא כאן בטשורטקוב, ברחבי אירופה ובכל פינה נידחת שבעולם. א"ל הרבי, אכן, לזאת כוונתי, מדוע תדמה בנפשך כי בארה"ב תצליח בפרנסה יותר מכאן, הרי אותו הבורא שיפרנס אותך בארה"ב, בידו לפרנס אותך כאן באירופה. ואגב, הלה אכן לא נסע, וניצלו חייו, כי היה לו כרטיס לאנייה הנקראת 'טיטאניק' ששקעה באותה הנסיעה למצולות ים. (באר הפרשה)

ואמר: הבה ונשמע מה בפיך. פתח הרבי ר' זושא ואמר: יש סתירה בין פסוק מפורש בתהילים 'להגדה של פסח', שבהגדה כתוב שעושים כורך 'זכר למקדש כהלל', הרי ש'הלל' היה צדיק שהרי 'זכר צדיק לברכה', ואילו בתהילים כתיב 'כי הלל רשע על תאות נפשו' הרי מפורש כי הלל רשע הוא? המסובים החלו לחייך ביניהם על הקושיא המעניינת, אך הגביר כלל לא חייך, כי כולם ידעו את שמו 'יוסף' אך שמו המלא היה 'יוסף הלל', והאורח שרק היום הגיע לעיירה ודאי לא יודע מזה... ז"ע.

אמור ווארט על הפרשה. הסביר לו הרבי ר' זושא בענווה כי בקושי יודע הוא לקרא את התפילה והתהילים ואין לו שום חידוש או פלפול. התרגז ראש הקהל ואמר לו: וכי השמש לא אמר לך כי אין מקום בבית לע"ה? כלל לך מבית, התחילה עקרת הבית להתחנן לבעלה כי גם אם נוהג הוא שלא להכניס ע"ה, אך לגרש ולבייש לא יעשה כזאת בישראל. כאשר ראה הרבי כי זה כבר גובל בענין 'שלום בית', נענה ואמר למארח: אני קורא תהילים תדיר ויש לי חידוש מספר תהילים, שמח המארח על החבל שיאפשר לו לרדת מן העץ,

מעדני דבש

המשך מעמוד ב'

הביאהו השמש לבית ראש הקהל, הרבי ר' זושא נכנס והתיישב בקצה השולחן והתחיל בהכנות לקידוש, אחר שקידש ונטל ידיו ציטט לו המארח את דברי רבינו הקדוש שאמר 'אוי לי שנתתי מפיתי לעם הארץ' וביקש שיאמר איזה פלפול בדברי הלכה כי יש הרבה שמתחזים לת"ח ובאמת אינם ת"ח. אמר לו הרבי ברוב ענוותנות: באמת איני ת"ח ואין לי מה לומר לך, אמר המארח: א"כ